

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W RACIBORZU ZA 2016 ROK

Spis treści

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	4
II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ...	5
III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA	6
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych	7
3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania.....	8
3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych.....	9
3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.	10
3.5. Decyzje odmowne	10
3.6. Usługi opiekuńcze	11
3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.....	12
3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej	13
3.9. Wypoczynek letni dla dzieci	15
IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH	16
4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny	16
4.2. Dodatki mieszkaniowe	17
4.3. Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N.” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”	17
4.4. Działalność psychologa	19
V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA.....	20
5.1. Świadczenia rodzinne.....	20
5.2. Zasiłki dla opiekuna	22
5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....	22
5.4. Fundusz Alimentacyjny.....	22
5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego	22
5.6. Stypendia socjalne.....	23
5.7. Dodatki mieszkaniowe	23
5.8. Dodatki energetyczne	23
5.9. Świadczenie wychowawcze (500 plus)	23
VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE.....	24
6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej.....	24
6.2. Mieszkania chronione.....	27

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ	27
VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE.....	29
8.1. Asystenci rodziny	29
8.2. <i>Niebieska Karta</i> . Zespół Intradyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	31
IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	34
9.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego-projekt „Drugiemu Człowiekowi”	34
9.2. Program „Uwaga! Janko Muzykant”	35
X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	36
10.1. Spotkania, akcje.....	36
10.2. Prace społecznie – użyteczne	36
10.3. Darowizny na rzecz działalności Ośrodka.....	37
10.4. Program Aktywizacji i Integracji	37
XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW	37
XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	40
WYKAZ TABEL:	41

I. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu, zwany dalej *Ośrodkiem*, jest jednostką organizacyjną Gminy Racibórz. Działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa: Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Miasta Racibórz Nr XXI /314 / 2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. z późn. zm., Zarządzenia Nr 791/2016 z dnia 17 maja 2016 r. Prezydenta Miasta Racibórz w sprawie akceptacji Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Racibórz i Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek realizował zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.);
- 2) Uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2015 r., poz. 821);
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz.1518 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz.162 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 489);
- 6) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1793 z późn. zm.);
- 7) Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2164 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2016, poz. 2046 z późn. zm.);
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2016 poz. 1870 z późn. zm.);
- 10) Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 198 z późn. zm.);
- 11) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1943 z późn. zm.);
- 12) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 180);
- 13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.);
- 14) Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.);
- 15) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz 195 z późn. zm.).

II. WYDATKI BUDŻETOWE REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2016 r. wydatki Ośrodka zamknęły się kwotą **43 740 839,49 zł.**

Tabela nr 1: Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2016 r. (w PLN)

ROZDZ.	NAZWA	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA WŁASNE DOTOWANE	ZADANIA ZLECONE	RAZEM
85195	Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	0	0	8 600,00	8 600,00
85202	Domy Pomocy Społecznej	3 499 806,86	0	0	3 499 806,86
85203	Dzienny Dom Pomocy Społecznej	346 360,78	0	0	346 360,78
85205	Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie	19 896,06	0	0	19 896,06
85206	Wspieranie rodziny	50 723,96	65 111,03	0	115 834,99
85211	Świadczenie wychowawcze	0	0	16 937 727,96	16 937 727,96
85212	Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny	137 823,25	0	11 563 387,13	11 701 210,38
85213	Składki na ubezpieczenia zdrowotne i emerytalne	0	79 213,31	66 245,40	145 458,71
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	679 895,75	720 478,01	0	1 400 373,76
85215	Dodatki mieszkaniowe	2 811 770,38	0	72 030,48	2 883 800,86
85216	Zasiłki stałe	0	894 809,69	0	894 809,69
85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	2 452 699,52	615 859,47	4 831,00	3 073 389,99
85220	Mieszkania chronione	39 859,35	0	0	39 859,35
85228	Usługi opiekuńcze	379 433,95	0	59 854,00	439 287,95
85295	Pozostała działalność	454 486,04	300 000,00	0	754 486,04
	W tym:				
	Program <i>Pomoc państwa w zakresie dożywiania</i>	200 000,00	300 000,00	0	500 000,00
	Prace społecznie-użyteczne	37 945,91	0	0	37 945,91
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego	216 540,13	0	0	216 540,13
85311	Warsztat Terapii Zajęciowej	1 268 917,04	0	0	1 268 917,04
85415	Stypendia socjalne	42 204,00	168 815,07	0	211 019,07
RAZEM		12 183 876,94	2 844 286,58	28 712 675,97	43 740 839,49

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

III. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ I ICH REALIZACJA

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. w Raciborzu zamieszkiwało 51 093 mieszkańców.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciborzu w 2016 r. udzielił wsparcia 721 rodzinom liczącym 1 689 osób.

Ośrodek stawia wysokie wymagania wobec pracowników socjalnych. Ich podstawowym zadaniem jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie diagnozy w sferach: rodzinnej, zawodowej, mieszkaniowej, finansowej i zdrowotnej.

Rozpoznanie zawiera informacje wynikające z relacji klienta, jak i pochodzące z zebranej przez pracowników dokumentacji.

Celem diagnozy jest określenie funkcjonowania osoby/rodziny, występujących trudności oraz problemów, a także ich przyczyn.

Opracowana ocena jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą lub rodziną, realizowanego poprzez kontrakt socjalny, którego wzór określa Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439).

Należy podkreślić, że kontrakt socjalny zawierany jest ze zdecydowaną większością klientów Ośrodka.

Dalej następuje konsekwentna praca socjalna, udzielanie wsparcia, systematyczna ocena oraz ewentualna modyfikacja celów i działań.

Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 206 rodzinom.

Wydano 6 332 decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, w tym w ramach zadań własnych w liczbie 6 228.

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych

Kryterium dochodowe

Prawo do świadczeń pieniężnych zmieniło się od października 2015 r. i zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej wynosi:

- a) dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **634 zł**;
- b) dla osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **514 zł**.

Osoby i rodziny, których dochód przekracza kryterium dochodowe, ale nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego korzystały z programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*.

Formy pomocy

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej może być przyznany **zasiłek celowy**. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na zakup żywności, opału, leków, odzieży, sprzętu gospodarstwa domowego, kosztów pogrzebu oraz na opłaty za energię elektryczną, gaz, czynsz.

Zasiłek celowy może być również przyznany osobie/rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby/rodziny.

Inną formą pomocy jest **zasiłek okresowy**, który przyznaje się w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia bądź własne zasoby finansowe, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie **świadczenia niepieniężnego**. W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o świadczenie lub korzystającej z pomocy, w tym przede wszystkim dobro dzieci.

Tabela nr 2. Zadania własne w 2016 r.

FORMA POMOCY		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Posiłek - obiady w szkole, wyżywienie w żłobku i przedszkolu		388	43 650	163 861
Zasiłek okresowy*		460	2 509	722 996,93
z tego:	środki własne rozdz. 85214	X	X	2 518,92
	dotacja	X	X	720 478,01
Usługi opiekuńcze	opiekuńcze	125	26 516	379 433,95
	specjalistyczne	90		
Sprawienie pogrzebu		12	12	23 095
Zasiłki celowe i w naturze rozdz. 85214 i 85295		514	X	700 030
w tym:	zasiłki celowe specjalne	19	38	11 049
Opłata za DPS		169	1 705	3 499 806,86
RAZEM				6 223 269,67

*Od 2008 r. gminy otrzymują dotację celową na pokrywanie wydatków na zasiłki okresowe w części określonej w art. 38 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.2. Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Na realizację powyższego Programu przeznaczono w 2016 r. ogółem **500 000 zł**, z czego środki własne gminy wynosiły **200 000 zł**, a dotacja z budżetu państwa **300 000 zł**.

Zadania wynikające z realizacji Programu wykonano poprzez zapewnienie: wyżywienia dzieciom w żłobku, przedszkolach oraz gorącego posiłku w szkołach i pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – w formie jednego gorącego dania w punkcie wydawania posiłków prowadzonym przez Caritas Diecezji Opolskiej Rejon Racibórz oraz w formie dowożonych posiłków do klienta przez Kuchnię Caritas Diecezji Opolskiej. Wykonawcy zostali wyłonieni w trybie przetargu nieograniczonego.

Pomocą w formie gorącego posiłku lub zasiłku na żywność objęto 872 osoby. Z pomocy w formie posiłków (dzieci w żłobku, przedszkolu, szkole oraz dorośli) skorzystało 463 osoby (w tym dzieci dożywiane w ramach programu osłonowego), natomiast 301 osób otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności (średnia wysokość jednego świadczenia to 249,67 zł).

Zgodnie z rozdziałem V pkt V.2. Załącznika do Uchwały nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”, Dyrektor szkoły lub przedszkola, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, udzielał pomocy w formie posiłku informując o tym fakcie Ośrodek.

Pomoc była udzielana bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych, a środki na zakup posiłków były przekazywane przez Ośrodek na podstawie sporządzonej przez dyrektora szkoły lub przedszkola listy dzieci i liczby spożytych przez nich posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym. Maksymalna liczba dzieci dożywianych dodatkowo nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydanych decyzji administracyjnych.

W 2016 r. pomocą w ramach programu osłonowego objęto maksymalnie 71 uczniów.

Z analizy danych sprawozdawczych wynika, iż w 2016 r. wydatki na zakup posiłku stanowiły 56% ogółu, natomiast pozostałe 44% to koszty świadczeń pieniężnych na zakup żywności. W 2016 z posiłku skorzystało łącznie 463 osoby (w tym 388 dzieci).

3.3. Zasiłki i pomoc w naturze z zakresu zadań własnych dotowanych

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych oraz opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2016 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Zasiłki stałe ogółem, w tym z przeznaczeniem dla:	207	2 011	894 810
osób samotnie gospodarujących	153	1 590	X
osób pozostających w rodzinie	54	421	X
Składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające zasiłek stały	189	1 881	79 213
RAZEM			974 023

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Zasilek stały to świadczenie przysługujące osobie całkowicie niezdolnej do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności, natomiast **opłacanie składek zdrowotnych** za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

3.4. Pomoc z zakresu zadań zleconych.

W ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek udzielił pomocy na kwotę **64 614 zł.**

Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2016 r.

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZYMNANO ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13	3 740	59 854
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane przez sąd	2	14	4 760
RAZEM			64 614

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.5. Decyzje odmowne

W 2016 r. wydano ogółem 6 332 decyzje administracyjne z zakresu świadczeń pomocy społecznej, w tym 68 decyzji o odmowie przyznania świadczeń.

Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach wniesiono 51 odwołań od decyzji administracyjnych (od 46 decyzji i 5 postanowień administracyjnych).

Kolegium rozpatrzyło je następująco:

- 1) 35 decyzji utrzymało w mocy;
- 2) 2 postanowienia utrzymało w mocy;
- 3) 8 decyzji uchyliło i przekazało sprawy do ponownego rozpatrzenia;
- 4) 3 postanowienia uchyliło w całości i przekazało sprawy do ponownego rozpatrzenia;
- 5) w przypadku 2 decyzji umorzyło postępowanie odwoławcze;
- 6) stwierdziło uchybienie terminu do wniesienia odwołania jednej decyzji.

Tabela nr 5. Decyzje odmowne w 2016 r.

Główna przyczyna odmowy przyznania świadczenia	ZADANIA WŁASNE	ZADANIA ZLECONE
Marnotrawstwo środków finansowych	3	x
Przekroczone kryterium dochodowe	29	1
Brak współpracy z pracownikiem socjalnym, podawanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym, odmowa złożenia oświadczenia o dochodach	11	2
Niewykorzystanie własnych środków finansowych	5	X
Inne przyczyny (w szczególności brak przesłanki do udzielenia pomocy zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, brak szczególnie uzasadnionej okoliczności do udzielenia pomocy w trybie art. 41 ww. ustawy)	17	X
Liczba odmów ogółem	65	3

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

3.6. Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie **usług opiekuńczych** przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą być przyznane również osobie, która ma rodzinę, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej opieki zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Usługami opiekuńczymi objęto 125 osób oraz usługami specjalistycznymi 90 osób. Należy zaznaczyć, że osoba objęta tą formą pomocy może korzystać z obu rodzajów usług jednocześnie. Wydatki gminy z tytułu realizacji usług opiekuńczych wyniosły **379 434 zł**.

Z usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi korzystało 13 osób. Zadanie finansowano z dotacji z budżetu państwa. Ośrodek zrealizował ww. pomoc na kwotę **59 854 zł**.

Usługi świadczone głównie u osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, wymagających pomocy osób drugich, którym rodzina nie była w stanie zapewnić specjalistycznej pomocy.

Średni koszt jednej godziny usług opiekuńczych wynosił **14,83 zł**, usług specjalistycznych – **17,33 zł.**, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – **17,33 zł.**

W roku 2016 usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez firmę MG Partner Marcin Grzesiak z siedzibą w Warszawie (od stycznia do lipca) oraz Polski Czerwony Krzyż Zarząd Okręgowy w Katowicach (od sierpnia do grudnia).

3.7. Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do zadań zleconych gminy należy wydawanie decyzji, o których mowa w art. 54, tj. potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przez okres 90 dni.

Podstawowym warunkiem przyznania powyższej pomocy jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego i spełnienie kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (od 01.10.2015 r. są to kwoty: **634 zł** na osobę samotnie gospodarującą i **514 zł** na osobę w rodzinie).

W celu ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy w trybie i na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka jest upoważniony przez Prezydenta Miasta do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Gmina Racibórz w 2016 r. z dotacji otrzymanej z budżetu państwa sfinansowała realizację zadania na kwotę **8 600 zł.**

W 2016 r. wydano 69 decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do ww. świadczeń, w tym 48 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń, 3 decyzje odmowne, 7 stwierdzających wygaśnięcie decyzji w przypadku objęcia beneficjenta ubezpieczeniem zdrowotnym z innego źródła lub śmierci, 8 decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego, 1 decyzję w sprawie zmiany decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń z opieki zdrowotnej, 1 decyzję w sprawie uchylecia decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń z opieki zdrowotnej oraz 1 postanowienie o sprostowanie omyłki pisarskiej.

3.8. Skierowania do domów pomocy społecznej

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Do skorzystania z prawa pobytu w domu pomocy społecznej konieczne jest zaistnienie przesłanek określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej: konieczność całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu przez osobę, której gmina nie jest w stanie zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka; małżonek, zstępni przed wstępnymi; gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w przypadku niewywiązywania się osób z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie natomiast przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej ciąży na gminie tylko wówczas, gdy on sam i osoby mu bliskie nie wnoszą takiej opłaty.

Pobyt w DPS jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym (raciborskie domy pomocy społecznej: *Złota Jesień*, *Dom św. Notburgi*) średni miesięczny koszt utrzymania ustala Starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do 31 marca każdego roku. Jeśli dochody pensjonariusza są zbyt niskie i nie wystarczają na comiesięczne opłaty, gmina musi wziąć na siebie to zobowiązanie w części lub w całości.

Ośrodek kieruje osoby do raciborskich domów pomocy społecznej w myśl zasady, że osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

Osoby kierowane są również do domów pomocy społecznej poza powiat raciborski z powodu braku odpowiedniego typu domu, np. dla osób upośledzonych umysłowo lub w przypadku, gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu jest krótszy niż w miejscowym domu pomocy społecznej.

Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2016 r.

L. P.	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ODPŁATNOŚĆ (PLN)	Liczba mieszkańców
1.	DPS <i>Złota Jesień</i> w Raciborzu dla osób w podeszłym wieku	3 207	78
2.	DPS <i>Dom św. Notburgi</i> w Raciborzu dla przewlekle psychicznie chorych	2 779	35
3.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Gorzycach	3 847,13	1
4.	DPS w Klisinie dla osób przewlekle psychicznie chorych z filiami w Boboluszkach, Bliszczycach i Dzbańcach	2 903,93	7
5.	DPS dla dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety w Grabinie	2 667	1
6.	DPS dla dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich w Przytocku	3 001	1
7.	DPS dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Świętochłowicach	3 000	1
8.	DPS <i>Sadyba</i> w Bystrej Krakowskiej dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych	3 250	1
9.	DPS dla dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zawadzkiem	2 801,54	1
10.	DPS dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie "Pałac Różany" prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej w Krzyżanowicach	3 097	2
11.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Głogowie	3 580	1
12.	DPS dla Osób w podeszłym wieku w Giżycku	2 656,78	1
13.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Miechowie	2 730	1
14.	DPS Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie Boże</i> w Mikołowie-Borowej Wsi	3 460	1
15.	DPS dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie w Kuźni Nieborowskiej	3 773	1
16.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Kadłubie	2 950	1
17.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie w Strzelcach Opolskich	2 990	4
18.	DPS dla osób uzależnionych od alkoholu w Krakowie	3 842	1
19.	DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Zbrosławicach	2 975,09	1
20.	DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych w Łubie	2 808,77	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka

Na dzień 31 grudnia 2016 r. w domach pomocy społecznej przebywało 141 mieszkańców skierowanych przez Gminę Racibórz.

W przypadku 28 umieszczonych rodzina partycypowała w kosztach pobytu w części stanowiącej różnicę między miesięcznym kosztem utrzymania a opłatą wnoszoną przez mieszkańca (z czego 13 rodzin pokryło 100% tej różnicy).

W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wydatki na DPS wyniosły **3 499 806,86 zł**. Kwota nie uwzględnia opłat wnoszonych przez rodziny mieszkańców na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i zawartych umów cywilno – prawnych.

W 2016 r. na konto Ośrodka wpłynęło z tego tytułu **384 192,61 zł**. Kwota została odprowadzona na dochody budżetowe gminy.

W roku 2016 wydano 41 decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej, natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. na umieszczenie w DPS oczekuje 2 skierowanych.

3.9. Wypoczynek letni dla dzieci

W okresie od 15 do 30 sierpnia 2016 r. 5 dzieci wyjechało na wypoczynek letni do Pogorzeliczy. Organizatorem wypoczynku było Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Dzieci biorące udział w wypoczynku, pochodzące z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, bądź rodzin wielodzietnych, uczestniczyły także w działaniach integracyjnych, pedagogicznych oraz edukacyjnych, których celem było likwidowanie barier pomiędzy rówieśnikami oraz wyrównywanie szans na odpowiedzialne życie w społeczeństwie, a w szczególności: łagodzenie niedostatku wychowawczego w rodzinie i eliminowanie zaburzeń zachowania, promocja zdrowego stylu życia, rozwój zainteresowań, budowanie pożądanых postaw społecznych, poznanie własnej wartości, talentów i mocnych stron.

Wyjazd dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć stanowił alternatywną formę spędzenia wolnego czasu, a także umożliwił im poznanie innych sposobów zachowań, niż te które panują w ich rodzinnym środowisku.

A zatem aktywny wypoczynek, prowadzony w zdrowych i bezpiecznych warunkach, w pozytywny sposób wpłynął na rozwój psychofizyczny dzieci.

IV. DZIAŁALNOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

4.1. Praca socjalna i kontrakt socjalny

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z ważniejszych i jednocześnie pracochłonnych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem, że on sam zaangażuje się w proces zmian.

Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję *pogotowia ratunkowego*, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem. Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W kontrakcie socjalnym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz wspólnie z beneficjentem formułuje cele, które ma on osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Narzędzie to określa również uprawnienia i zobowiązania stron (pracownika socjalnego oraz osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. W związku z tym kontrakt socjalny może być zawierany w określonym etapie metodycznego działania, po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymanie jego postanowień przez osobę albo rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W 2016 r. zawarto 62 nowe kontrakty socjalne.

Dzięki wzmożonej pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi poprzez aktywizowanie klientów do szukania pracy, wypełnianie kart aktywności zawodowej, realizację *Projektu aktywizacji i integracji zawodowej osób bezrobotnych w Raciborzu DROGA do PRACY*, utrzymywanie stałego kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy oraz rozmowom pracowników socjalnych z pracodawcami, 21 osobom udało się podjąć pracę.

Beneficjenci uzyskali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło 63 klientom uzyskanie własnego lub dodatkowego dochodu.

Prawo do własnego świadczenia emerytalnego z tytułu wieku oraz prawo do własnego świadczenia rentowego nabyło 8 klientów. Wynikiem intensywnej pracy socjalnej w 2016 r. było usamodzielnienie 25 rodzin.

Pracownicy socjalni (4 osoby) pełnią nieodpłatnie funkcje członków Społecznej Komisji Mieszkaniowej. Komisja posiada kompetencje opiniodawcze w zakresie wynajęcia lokali z zasobów Miasta Racibórz oraz dokonuje oceny warunków mieszkaniowych i bytowych osób ubiegających się o wynajęcie lokalu, na podstawie przeprowadzonej wizji w lokalach mieszkalnych.

4.2. Dodatki mieszkaniowe

W 2016 r. przeprowadzane były wywiady środowiskowe na zlecenie Działu Świadczeń Rodziny i Dodatków Mieszkaniowych w oparciu o ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.). Ośrodek przeprowadził weryfikację 123 złożonych wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

4.3. Działalność pracowników socjalnych w Domu dla Bezdomnych „ARKA N” i w Centrum Matki z Dzieckiem „MAJA”

Ośrodek w zakresie rozwiązywania problemu bezdomności współpracuje ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka *TĘCZA*, realizującym *Program Wychodzenia z Bezdomności*.

W ramach tego programu Stowarzyszenie prowadzi Dom dla Bezdomnych „ARKA N” przy ul. Wiejskiej 18 a oraz Centrum Matki z Dzieckiem „Maja” przy ul. Sempołowskiej 5 w Raciborzu.

Należy dodać, że działalność Centrum wspiera także finansowo Powiat Raciborski. W 2016 r. dotacja z Powiatu na ten cel wyniosła 61 000 zł.

W 2016 r. Ośrodek wydał decyzje o przyznaniu świadczenia w formie schronienia w Domu dla Bezdomnych „ARKA N” dla 66 mężczyzn, w tym dla 36 nowych mieszkańców.

Ogółem przeprowadzono 298 wywiadów środowiskowych z osobami bezdomnymi oraz 82 wywiady z osobami przebywającymi w Centrum Matki z Dzieckiem „Maja”.

Wydano także decyzje o przyznaniu schronienia w Centrum dla 15 kobiet i dla 9 dzieci. Udało się usamodzielnić 2 rodziny (2 kobiety i 3 dzieci), które otrzymały mieszkanie z zasobów gminy Racibórz.

Wychodzenie z bezdomności

Pierwszym krokiem w kierunku wychodzenia z bezdomności jest pobyt w noclegowni. Noclegownia czynna jest tylko w porze nocnej w okresie od 1 listopada do 31 marca. Oferuje nocleg w pokoju wieloosobowym, ciepły posiłek, możliwość wykąpania się i zmiany odzieży. Możliwość przemocowania w noclegowni obwarowana jest pewnymi warunkami: osoba korzystająca z noclegowni musi być trzeźwa, uiścić symboliczną opłatę lub wykonać na rzecz placówki drobną pracę porządkową. Co roku, 1 kwietnia, osoby, które prawidłowo funkcjonowały w noclegowni otrzymują skierowanie do Domu. W 2016 r. było tych osób 8. Z osobami, które korzystały z noclegowni jest wykonywana systematyczna praca socjalna, osoby te są stale motywowane do utrzymywania abstynencji, podejmowania leczenia. Wszystkie osoby korzystające z noclegowni są informowane, że mają szansę na zamieszkanie w Domu pod warunkiem utrzymywania abstynencji i przestrzegania regulaminu noclegowni.

Drugim krokiem jest zamieszkanie w Domu. W 2016 r. przebywało w nim łącznie 68 osób z Raciborza, z czego 3 osoby usamodzielniały się poprzez otrzymanie mieszkania z zasobów gminy Racibórz, 2 osoby wynajęły mieszkanie, 2 osoby wróciły do rodziny, 2 osoby zostały umieszczone w domu pomocy społecznej natomiast 1 w zakładzie opiekuńczo-leczniczym. Spośród mieszkańców Domu 4 osoby podjęły pracę (którą wykonują do nadal), a 3 osoby wykonywały pracę w ramach prac społecznie-użytecznych. Ponadto 3 osoby uzyskały uprawnienia do zasiłku stałego.

Trzecim krokiem wychodzenia z bezdomności jest wsparcie następcze, które jest realizowane w miejscu pobytu podopiecznego po opuszczeniu placówki całodobowej. Podopieczny w zależności od swojej sytuacji rodzinnej i finansowej może być usamodzielniany do mieszkania socjalnego, komunalnego, rodziny itd. Wsparcie następcze może trwać do dwóch lat od opuszczenia placówki i jest bardzo ważnym elementem całego programu. Powinno zapobiegać zjawisku powrotu do bezdomności. Na tym etapie osoby tracą już status osoby bezdomnej i stają się równoprawnymi mieszkańcami miasta dysponującymi własnym mieszkaniem. Usamodzielnieni podopieczni muszą dysponować własnym dochodem.

Przebywając w Domu należy przestrzegać regulaminu. Za złamanie regulaminu grozi wykluczenie dyscyplinarne bez prawa powrotu przez kolejnych 9 miesięcy.

W 2016 r. 15 osób zostało wykreślonych dyscyplinarnie (głównie za picie alkoholu), 5 osób samowolnie opuściło Dom.

Spośród obecnych mieszkańców Domu 13 osób jest na liście osób uprawnionych do zawarcia umowy o lokal socjalny w 2017 r.

Ponadto 8 mieszkańców w roku ubiegłym. brało udział w Projekcie „Drugiemu Człowiekowi” w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Pracownik socjalny pomaga osobom bezdomnym m. in. w pisaniu pozwów i składaniu wniosków o przydział mieszkania, w załatwieniu bieżących spraw (m.in. kompletowanie dokumentów niezbędnych do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy), udziela porad w zakresie uzyskaniu świadczeń takich jak np. zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek rodzinny, świadczenia z pomocy społecznej.

W związku ze zmianą przepisów od 1 stycznia 2017 r. Dom dla Bezdomnych ARKA N zmienił nazwę na Schronisko dla Bezdomnych ARKA N.

4.4. Działalność psychologa

Począwszy od kwietnia 2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia na stanowisku pełnoetatowym psychologa, którego głównym zadaniem jest udzielanie wsparcia psychologicznego, poradnictwa oraz prowadzenie konsultacji zarówno dla klientów Ośrodka, jak również świadczenie ww. form pomocy samym pracownikom OPS – zgodnie z zasadami etyki zawodowej i Kodeksu Psychologicznego.

Ponadto psycholog współpracuje z podmiotami i instytucjami mającymi na celu doskonalenie już istniejących i poszukiwanie nowych rozwiązań w zakresie poprawy i zwiększenia kompetencji oraz umiejętności społecznych u osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2016 r. w ramach realizacji swoich obowiązków psycholog prowadził w Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Iskierka” zajęcia dla uczestników, które miały na celu usprawnienie funkcji poznawczych oraz wsparcie działań podopiecznych w zakresie organizacji zabaw i imprez okolicznościowych. Nadmienić należy, iż w okresie od czerwca do sierpnia 2016r. w Ośrodku zostały przeprowadzone psychologiczne warsztaty tematyczne zarówno dla pracowników socjalnych, jak też dla asystentów rodziny (łącznie 6 cykli).

W okresie od 4.10.16 r. do 29.11.16 r. psycholog brał udział w realizacji programu „Uwaga! Janko Muzykant!”, prowadząc zajęcia dla dzieci.

Aktualnie trwają przygotowania do realizacji projektu psychoedukacyjnego pt.:” Grupa Wsparcia dla Kobiet Doświadczających Przemocy”, którego główny cel będzie ukierunkowany na przekazanie uczestnikom wsparcia emocjonalnego, wskazówek, porad oraz wskazanie możliwości pokonania bezradności.

V. ŚWIADCZENIA: RODZINNE, Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO, SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO, DODATKI MIESZKANIOWE, STYPENDIA SOCJALNE I ICH REALIZACJA

5.1. Świadczenia rodzinne

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych oraz przysługujących dodatków jest zadaniem zleconym gminy, którego realizację reguluje ustawa o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia rodzinne wypłacane są ze środków z dotacji budżetu państwa.

W 2016 r. Ośrodek otrzymał z budżetu państwa na realizację świadczeń rodzinnych kwotę **11 638 053,00 zł**, wykonanie wyniosło **11 563 387,13 zł**, z czego kwota **11 252 667,14 zł** przeznaczona została na wypłatę świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a kwota **310 719,99 zł** na pokrycie kosztów związanych z ich realizacją, zakupem sprzętu biurowego oraz wynagrodzeniem pracowników.

Średniomiesięcznie wypłacano świadczenia dla 2 234 rodzin (3 787 świadczeń). Większość beneficjentów korzystających ze świadczeń rodzinnych to rodziny ubogie, gdyż u 23% ogółu klientów przeciętny dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył nawet połowy kwoty kryterium dochodowego (do **400 zł**) warunkującego prawo do świadczeń rodzinnych. Z kolei dochód w przedziale od **400 zł** do **574 zł** osiągnęło 66% rodzin korzystających ze świadczeń, 7% rodzin miało dochód w przedziale od **574 zł** do **674 zł**, natomiast dochód powyżej **674 zł** osiągnęło tylko 2% rodzin.

Około 68% beneficjentów korzystających z zasiłków rodzinnych to rodziny, w których wychowuje się jedno lub dwoje dzieci. Rodziny wielodzietne (z trojgiem i więcej dzieci) stanowią 25% ogółu rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego, z czego 7% to rodziny z 4 i więcej dzieci.

W 2016 r. przyjęto 4 025 wniosków i pism o przyznanie świadczeń rodzinnych. Na skutek przyjętej korespondencji wydano:

- 1) 3 254 decyzje przyznające zasiłek rodzinny;
- 2) 307 decyzji odmownych;
- 3) 464 zaświadczenia.

Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne

L. P.	WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W PLN
1	Zasiłek rodzinny	20 056	2 221 726
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	7 300	1 081 691
2.1	urodzenia dziecka	149	149 000
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	504	198 916
2.3	samotnego wychowywania dziecka	1 111	210 165
2.4	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 420	139 960
w tym:	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	199	15 920
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	1 221	124 040
2.5	rozpoczęcia roku szkolnego	1 131	113 006
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	47	3 983
w tym:	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	23	2 447
	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	24	1 536
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 938	266 661
3	Zasiłek rodzinny z dodatkami (poz. 1 + 2)	27 356	3 303 417
4	Zasiłek pielęgnacyjny	15 065	2 304 945
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1 355	1 757 620
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	109	55 379
7	Świadczenia opiekuńcze (poz. 4+5+6)	16 529	4 117 944
8	Razem świadczenia (poz. 3 + 7)	43 885	7 421 361
9	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	395	395 000
10	Świadczenia rodzicielskie	1 171	1 075 589
RAZEM (8+9+10)		45 451	8 891 950

Zródło: Dane statystyczne Ośrodka

5.2. Zasiłki dla opiekuna

Z dniem 14 maja 2014 roku weszła w życie ustawa określająca warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekuna osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Wskutek wznowienia postępowania przyznano w roku 2016 zasiłek dla opiekuna 23 osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny na łączną kwotę **123 481 zł.**

5.3. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

Ośrodek opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla 91 wnioskodawców opiekujących się osobami niepełnosprawnymi na kwotę **391 214,31 zł.** oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 56 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę **66 245,40 zł.**

5.4. Fundusz Alimentacyjny

Ośrodek w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego dla 438 dzieci na ogólną kwotę **1 789 082 zł.** Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są dla 306 rodzin. Przeciętne miesięczne wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego wynosiły **149 090 zł,** a przeciętna wysokość świadczenia wynosiła **377 zł.** W 2016 r. Ośrodek otrzymał kwotę **109 816 zł** tytułem ściągniętych przez komornika należności od dłużników alimentacyjnych (fundusz alimentacyjny, zaliczki alimentacyjne).

5.5. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego

Ośrodek zarejestrował 328 dłużników alimentacyjnych zamieszkałych na terenie Raciborza mających zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.

Podjęto następujące działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- 1) wystosowano wezwania o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u 328 dłużników alimentacyjnych;
- 2) przeprowadzono wywiady alimentacyjne u 112 dłużników alimentacyjnych;
- 3) wystąpiono do urzędu pracy z wnioskiem o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez pracy w 24 przypadkach;
- 4) wystąpiono do Starostwa o zatrzymanie prawa jazdy w 16 przypadkach;

5) wystąpiono do Prokuratury z wnioskiem o ściganie za przestępstwo w 102 przypadkach.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta tut. Dział Świadczeń Rodzinnych otrzymał w 2016 r. kwotę **150 000 zł** na pokrycie kosztów postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Kwota powyższa stanowi dochody gminy, a pozyskana została z tytułu 40% ściągniętych należności od dłużników alimentacyjnych. W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. świadczeniobiorcy złożyli do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach 14 odwołań od decyzji wydanych przez tut. Dział Świadczeń Rodzinnych, z czego 4 decyzje zostały przekazane do ponownego rozpatrzenia.

5.6. Stypendia socjalne

W roku 2016 Ośrodek otrzymał na realizację wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych kwotę **80 000 zł** z budżetu miasta oraz kwotę **180 761 zł** z budżetu państwa. Na skutek przyjętych wniosków przyznano 16 uczniom zasiłki szkolne na kwotę **7 400 zł**, natomiast stypendia socjalne przyznano 127 uczniom na łączną kwotę **203 619,07 zł**.

5.7. Dodatki mieszkaniowe

Od dnia 1 stycznia 2012 r. wypłata dodatków mieszkaniowych jest realizowana przez Ośrodek. Budżet na w/w zadanie w 2016 roku wyniósł **2 997 709 zł**. W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 1 964 wnioski na dodatki mieszkaniowe, z czego wydano 101 decyzji o odmowie przyznania świadczenia. Decyzją administracyjną przyznano dodatki na łączną kwotę **2 811 770,38 zł**.

5.8. Dodatki energetyczne

Ośrodek od 1 marca 2014 r. realizuje również wypłatę zryczałtowanych dodatków energetycznych, których budżet w 2016 r. wyniósł **73 039,17 zł**. W okresie sprawozdawczym przyjęto 1 325 wniosków na dodatek energetyczny, z czego wydano 31 decyzji o odmowie przyznania świadczenia. W 2016 r. przyznano dodatki na łączną kwotę **70 619,03 zł**. Kwotę **1 411,45 zł** przeznaczono na obsługę zadania.

5.9. Świadczenie wychowawcze (500 plus)

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. Ośrodek realizuje wypłatę świadczenia wychowawczego (500 plus), którego budżet na rok 2016 wyniósł **16 994 317 zł**. W okresie sprawozdawczym przyjęto 3 298 wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego. Na skutek przyjętych

wniosków przyznano świadczenia dla 3 913 dzieci na kwotę **16 662 817,98 zł**. Kwota **274 909,98 zł** została przeznaczona na wydatki związane z obsługą i realizacją programu, z czego **160 503,05 zł** to kwota stanowiąca wynagrodzenie dla pracowników zatrudnionych do obsługi ww. świadczenia.

VI. DZIAŁALNOŚĆ DZIENNEGO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ, MIESZKANIA CHRONIONE

6.1. Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Dzienny Dom Pomocy Społecznej „Iskierka” przy ul. Ocickiej 13a jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, działającym w strukturze organizacyjnej Ośrodka. Placówka zapewnia wsparcie osobom w wieku emerytalnym, niepełnosprawnym oraz samotnym. Celem działań Dziennego Domu jest utworzenie systemu wsparcia społecznego poprzez: zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, kulturalnych i społecznych, ukierunkowanych na rozwój indywidualnych zainteresowań oraz postaw aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Placówka dysponuje 42 miejscami i jest czynna w dni robocze w godz. 7:00 - 15:00 (we wtorek do godz. 16:00, natomiast w piątek do godz. 14:00)

W ramach pobytu w Dziennym Domu można uzyskać, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, poradnictwo socjalne, pomoc w załatwianiu spraw związanych z codziennym funkcjonowaniem (np. w załatwianiu spraw urzędowych).

Poza tym wydawane są także śniadania, posiłki obiadowe dwudaniowe i podwieczorki. Pomocy oraz wsparcia udzielają: kierownik, pracownik socjalny i terapeuta zajęciowy.

Frekwencja

Do DDPS uczęszczało w ciągu roku średnio 29 osób miesięcznie. W 2016 r. wydano 5 537 obiadów dwudaniowych. Koszt jednego obiadu wynosił **7,82 zł**. Osoby korzystające z usług „Iskierki” uiściły w ramach odpłatności za obiady kwotę **21 026, 37 zł**. Dodatkowo mogły one korzystać nieodpłatnie z samodzielnie przygotowywanych śniadań, których wydano 2 842 oraz okolicznościowych podwieczorków i kawy ze słodyczami dla osób zaangażowanych w terapię zajęciową, których wydano 2 689.

Podopieczni Dziennego Domu Pomocy Społecznej aktywnie uczestniczą w życiu Domu, organizowanych zajęciach terapeutycznych, imprezach okolicznościowych, wycieczkach.

Koncerty, występy muzyczne, warsztaty i imprezy okolicznościowe

Przy DDPS działa zespół muzyczny o nazwie „Bez Echa”. Zespół przygrywa również na organizowanych wewnętrznie imprezach m. in. balu karnawałowym, spotkaniach świątecznych i okolicznościowych.

W ciągu roku zorganizowano dla podopiecznych DDPS wiele ciekawych wydarzeń, jak np.:

- 1) zabawę karnawałową, „Walentynki”, tłusty czwartek, „Dzień Kobiet”, „Dzień Matki”, „Andrzejki”, „Mikołajki”, „Sylwester”, zabawy plenerowe i grille, urodziny dla podopiecznych z poczęstunkiem i wykonanymi w terapii zajęciowej prezentami;
- 2) śniadanie Wielkanocne dla podopiecznych i zaproszonych gości;
- 3) zespół „Raciborskie Iskierki” wystąpił na Misyjnym Dniu Chorych w klasztorze Annuntiata oraz w Kędzierzynie-Koźlu w Dziennym Domu Pomocy nr 5;
- 4) uroczyste spotkanie opłatkowe dla 28 osób, podczas którego podopiecznym wręczono paczki żywnościowe.

Organizacja wycieczek

Jednymi z najbardziej lubianych przez podopiecznych Dziennego Domu wydarzeń są bez wątpienia organizowane wyjazdy i wycieczki.

W ubiegłym roku podopieczni mieli okazję wziąć udział w:

- 1) przedstawieniu „Księżniczka Czardasza” wystawionego w maju w Gliwickim Teatrze Muzycznym;
- 2) Dniu Skupienia dla dziennych domów seniora, który to odbył się w czerwcu w Gościęcinie-Bryksach;
- 3) sierpniowej wycieczce do Ostrawy, gdzie główną atrakcją była wizyta w ZOO oraz zwiedzanie zamku.

Współpraca z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi

W ubiegłym roku bardzo zacieśniła się współpraca „Iskierki” z Dziennym Domem Pobytu nr 5 z Kędzierzyna-Koźla, co zaowocowało wieloma wspólnie zorganizowanymi imprezami i spotkaniami, np. zabawa karnawałowa, Przywitanie (jak i Pożegnanie) Lata.

Po raz pierwszy również odbył się w Dziennym Domu konkurs kulinarny pn. „Mistrz Sałatki Jarzynowej”, w którym to udział wzięli przedstawiciele DDP nr 5 z Kędzierzyna-Koźla oraz raciborskich placówek, w tym: WTZ, DPS „Dom św. Notburgi”, DPS „Złota Jesień” oraz Środowiskowego Domu Samopomocy. W ślad za tym konkursem w listopadzie odbyły

się także warsztaty kulinarne dla podopiecznych, które zorganizowano we współpracy z szefem kuchni restauracji „Shiro” z Raciborza.

Wzorem poprzedniego roku zorganizowano także „Dzień Otwartych Drzwi”, podczas którego to Dzienny Dom mieli okazję odwiedzić m.in. mieszkańcy Raciborza, przedstawiciele Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Raciborzu oraz przedstawiciele Rady Seniorów Miasta Racibórz. Mając na uwadze duże zainteresowanie podopiecznych szachami nawiązano współpracę z Klubem Szachowym „Silesia” w Raciborzu, którego Prezes prowadzi w DDPS dla zainteresowanych zajęcia szachowe.

W ramach współpracy podopieczni „Iskierki” uczestniczyli w:

- 1) konkursie recytatorskim, jako członkowie jury, zorganizowanym przez Przedszkole nr 20 w Raciborzu;
- 2) koncertach organizowanych przez Państwową Szkołę Muzyczną I st. w Raciborzu;
- 3) Misyjnym Dniu Chorych, który jak co roku odbywa się w klasztorze Annuntiata;
- 4) uroczystych obchodach jubileuszu 20-lecia Warsztatu Terapii Zajęciowej w Raciborzu;
- 5) Festiwalu Otwartych Serc w Chorzowie;
- 6) II Turnieju Szachowym Instytucji Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Rodzaje technik stosowanych w ramach terapii zajęciowej

W ramach prowadzonej terapii wykorzystano między innymi:

- 1) ergoterapię:
 - a) prace na drutach oraz szydełku, prace krawieckie (serwetki, reperacje odzieży, poduszki) prace z drewna (rekwizyty teatralne, półeczki, aniołki),
 - b) zajęcia z gospodarstwa domowego – przygotowywanie śniadań, wypieków, sałatek, nauka gospodarowania pieniędzmi, nauka obsługi sprzętu AGD,
 - c) zaangażowanie podopiecznych w prace na rzecz Domu – odśnieżanie terenu wokół Domu, grabienie liści, dyżury przy roznoszeniu posiłków,
 - d) pomoc w przeprowadzkach podopiecznych DDPS z mieszkania chronionego do swego własnego;
- 2) arteterapię:
 - a) prace plastyczne (maski karnawałowe, prace z masy solnej, kartki świąteczne, stroiki świąteczne, malowanie farbami żelowymi na szkło i folię, kwiaty z bibuły, wianki okolicznościowe, prace z papieru, prace z masy papierowej, wiklina papierowa, origami modułowe, decoupage).
- 3) choreoterapię i ludoterapię - ruch przy muzyce (tańce), gry i zabawy.

6.2. Mieszkania chronione

Mieszkanie chronione jest jedną z form pomocy społecznej dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają pomocy i opieki w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz dla ofiar przemocy domowej. Osoby te przygotowują się do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz integrują się ze społecznością lokalną.

Ośrodek w 2016 r. dysponował 5 lokalami (2-3 pokojowymi) z zasobów miejskich. Na dzień 31 grudnia 2016 r. w mieszkaniach przebywało 6 osób dorosłych i 5 dzieci.

Łącznie z powyższej pomocy skorzystało 7 dorosłych i 5 dzieci. W związku ze zmianą miejsca zamieszkania jedna osoba zrezygnowała z tej formy pomocy. Podopieczni, którzy zamieszkują w mieszkaniach chronionych mają zapewnioną kompleksową pomoc poprzez wsparcie w postaci terapii zajęciowej, posiłków obiadowych, poradnictwa oraz pomocy finansowej udzielanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Za powyższe lokale odpłatność w łącznej wysokości **10 222,70 zł** zgodnie z przyznaną decyzją uiszczyły 4 osoby, natomiast 3 osoby skorzystały z tej formy pomocy bezpłatnie.

VII. DZIAŁALNOŚĆ WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ

WTZ jest placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających podjęcie pracy. Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90 %) oraz ze środków własnych Powiatu Raciborskiego (10 %).

W 2016 r. w zajęciach prowadzonych w Warsztacie Terapii Zajęciowej uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych. Spośród wszystkich uczestników Warsztatu 33 osoby są osobami o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast 37 osób posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

Zajęcia z uczestnikami w Warsztacie odbywają się 5 dni w tygodniu od 8:00 do 15:00. W okresie od 1.08.2016 r. do 31.08.2016 r. trwała przerwa wakacyjna dla uczestników WTZ.

Integracja społeczna uczestników WTZ

Największym wydarzeniem w 2016 r. były obchody jubileuszu 20-lecia działalności Warsztatu. Główna uroczystość z tej okazji odbyła się 25 listopada w Raciborskim Centrum Kultury. W obecności władz Powiatu, Gminy Racibórz, Parlamentarzystów RP, zaproszonych delegacji z 12-stu Ośrodków zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych oraz licznie zebranych gości zaprezentowano osiągnięcia podopiecznych zarówno w rehabilitacji zawodowej jak i społecznej.

Uczestnicy WTZ brali aktywny udział w kiermaszach i imprezach integracyjnych takich jak: Kiermasz Karnawałowy, Jarmark Św. Marcelego, Obchody Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej, Święto Kwiatów na Zamku Raciborskim, Jarmark Bożonarodzeniowy. Ponadto prace podopiecznych, wykonane na zajęciach warsztatowych, były wystawiane i sprzedawane na licznych straganach m.in. wielkanocnym, bożonarodzeniowym, w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu, Galerii Auchan, na Zamku Raciborskim czy w Gmachu Sejmu Śląskiego w Katowicach.

Dochód ze sprzedaży w kwocie **25 000 zł** został przekazany na integrację społeczną uczestników z przeznaczeniem na organizację wycieczki do Łaz w dniach od 18 do 25 czerwca 2016 r.

Aktywizacja zawodowa podopiecznych WTZ oraz rozwój sprawności psychofizycznych potrzebnych w pracy

W 2016 r. kontynuowano zajęcia, które miały na celu stworzenie osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia pracy. Przeprowadzone zajęcia pozwoliły zapoznać uczestników z działalnością w wybranych zakładach pracy, z którymi Warsztat podjął współpracę polegającą na umożliwieniu uczestnikom zajęć odbycia praktyk zawodowych.

Zawarto umowy o organizację praktyk zawodowych z sześcioma zakładami dla siedmiu podopiecznych Warsztatu. Były to: Urząd Miasta Racibórz, Agencja Promocji Ziemi Raciborskiej i Wspierania Przedsiębiorczości na Zamku Piastowskim w Raciborzu, Zamtech Centrum Techniki Racibórz, Raciborskie Centrum Kultury oraz "K&A BY CIMEN MODE" Kornelia Cimen Racibórz. Wybrane osoby odbywały dwa razy w tygodniu 3-4 godzinne nieodpłatne praktyki zawodowe. Nadzór nad praktykami sprawował terapeuta-trener zawodu oraz wyznaczony w umowie opiekun ze strony zakładu pracy.

Cztery osoby po odbytych praktykach zawodowych są gotowe do podjęcia pracy. W tym celu przeprowadzane są rozmowy z pracodawcami.

Oprócz celów rehabilitacji zawodowej podejmowano działania nakierowane na osiągnięcie ogólnych celów rozwojowych zapisanych w Indywidualnych Programach Rehabilitacji dostosowanych do możliwości uczestnika. W sumie aktywizacją zawodową poprzez szkolenie zawodowe oraz podjęcie nieodpłatnej praktyki zawodowej objętych zostało 11 osób.

Roczna ocena postępów rehabilitacji uczestnika WTZ

Realizacja indywidualnych programów rehabilitacji prowadzona w poszczególnych pracowniach została zakończona roczną oceną postępów rehabilitacji wszystkich uczestników Warsztatu. Przekazane informacje pomogły w lepszym sprecyzowaniu preferencji i zainteresowań uczestników oraz określenia nowych kierunków terapii. Tak jak w poprzednich latach prowadzono monitoring dalszej ścieżki rozwoju w zakresie samodzielności oraz radzenia sobie w sytuacjach życiowych wśród osób, które zakończyły terapię.

VIII. SYSTEM WSPARCIA RODZIN ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Pomoc dziecku i rodzinie obejmuje swoim zakresem szeroko rozumianą pracę z rodziną i kompleksowe oddziaływanie na nią poprzez pomoc o charakterze profilaktycznym, ochronnym oraz aktywizującym do poszukiwania samodzielnych rozwiązań.

Działania te są realizowane poprzez asystentów rodziny oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Racibórz na lata 2013-2017*. Zgodnie z ustawą Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac ww. Zespołu.

8.1. Asystenci rodziny

W 2016 r. Ośrodek zatrudnił 4 asystentów rodziny, którzy realizowali zadania nałożone na gminę ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- 1) bezpośrednią pracę z rodzicami;
- 2) bezpośrednią pracę z dziećmi;
- 3) działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny;
- 4) organizację własnego warsztatu pracy.

Funkcje asystenta rodziny:

- 1) wsparcie psychologiczno-emocjonalne;
- 2) diagnostyczno-monitorujące;
- 3) opiekuńcze;
- 4) doradcze;
- 5) mediacyjne;
- 6) wychowawcze;
- 7) motywująco-aktywizujące;
- 8) koordynacja działań skierowanych na rodzinę.

Pomocą asystentów w 2016 r. objętych było 59 rodzin (w tym 111 dzieci), w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w tym 39 rodzin zobowiązanych zostało do współpracy z asystentem na podstawie postanowienia sądu.

W 2016 r. asystenci zakończyli współpracę z 21 rodzinami, z czego:

- 1) 6 rodzinom asystentura została zniesiona na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu;
- 2) 9 rodzin zaprzestało współpracować z asystentem **lub zmieniono metody pracy z tymi rodzinami;**
- 3) w przypadku 6 rodzin osiągnięto zamierzony efekt pracy, którego skutkiem było usamodzielnienie się.

Praca asystenta z rodziną i na jej rzecz to m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, w której wychowują się dzieci, co odbywa się w ścisłej współpracy z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych;
- 4) towarzyszenie podczas wizyt np. w urzędach, w sądach, u lekarzy, w szkole itp.;
- 5) wspieranie aktywności społecznej rodzin oraz motywowanie do gospodarowania czasu wolnego dzieciom (wyjścia do muzeum, wspólne odrabianie zajęć domowych, wykorzystanie dodatkowych form wsparcia środowiskowego-światlice, kluby młodzieżowe);

- 6) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 7) kontakt z kuratorem, pedagogiem, szkołą;
- 8) motywowanie do podjęcia leczenia w poradniach - poradnie zdrowia psychicznego, poradnie terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, poradnie specjalistyczne, poradnie służby zdrowia;
- 9) pośredniczenie w przekazywaniu ubrań, mebli, sprzętu AGD dla rodzin objętych asystenturą.

Główne problemy w rodzinach:

- 1) alkoholizm;
- 2) bezrobocie;
- 3) wielodzietność;
- 4) samotne macierzyństwo;
- 5) choroby psychiczne;
- 6) zadłużenia;
- 7) brak organizacji wolnego czasu dzieciom;
- 8) problemy w załatwianiu spraw urzędowych.

Asystenci prowadzą monitoring rodzin, zwłaszcza sytuacji dzieci w tych rodzinach, z uwagi na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Działania te mają charakter regularnych wizyt w miejscu zamieszkania, stałego kontaktu telefonicznego (także po godzinach pracy w OPS) z członkami rodzin i służbami społecznymi.

8.2. *Niebieska Karta*. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Pracownicy socjalni w swojej pracy posługują się formularzem *Niebieska Karta*. Tryb postępowania w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) w sprawie Procedury *Niebieskie Karty* oraz wzorów formularzy *Niebieska Karta*.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach

- świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 - 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
 - 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W myśl art. 9d ust. 2 ustawy z 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) procedurę udzielania pomocy wszczynają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Osoby te, które jako pierwsze miały kontakt z ofiarą przemocy, wypełniają formularz A (załącznik nr 1 do rozporządzenia). Następnie w ciągu 7 dni przekazują go do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Ten z kolei przekazuje go członkom zespołu lub grupy roboczej nie później niż po 3 dniach od daty przyjęcia.

Ofiara przemocy otrzymuje formularz B (załącznik nr 2), gdzie znajdzie informacje m.in. o formach pomocy, które jej przysługują. Dalsze działania wobec ofiar przemocy podejmuje się na podstawie formularza C (załącznik nr 3) np. w kwestii realizacji indywidualnego planu pomocy i organizacji wsparcia medycznego lub socjalnego. Praca ze sprawcą przemocy odbywa się natomiast po uzupełnieniu formularza D (załącznik nr 4). Zakończenie procesu udzielania pomocy nie wymaga wypełnienia *Niebieskiej Karty*.

W 2016 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie otrzymał 136 *Niebieskich Kart*, z czego:

- 1) 125 sporządzonych przez funkcjonariuszy Policji;
- 2) 4 wpłynęły od przedstawicieli placówek oświatowych;
- 3) 6 sporządzili pracownicy socjalni Ośrodka;
- 4) 1 otrzymano z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do każdej sporządzonej *Niebieskiej Karty* powołano grupę roboczą, której celem było opracowanie planu pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Odbyło się zatem 136 spotkań grup roboczych.

Członkowie grup spotykali się w trybie interwencyjnym, a skład członków był ruchomy i zależny od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin.

W grupach roboczych brali udział dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci zagrożone przemocą, psycholog oraz przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali indywidualny plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

Dobra współpraca, wymiana spostrzeżeń oraz podejmowanie konkretnych działań w znacznym stopniu pozwoliły usprawnić pracę instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest:

- 1) usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przemocy w rodzinie;
- 2) zintegrowanie działań instytucji i organizacji odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony ofiar Przemocy na lata 2013-2017*;
- 3) umożliwienie tworzenia grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

IX. PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

9.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego-projekt „Drugiemu Człowiekowi”

Ośrodek jako Partner projektu „Drugiemu Człowiekowi” realizuje projekt w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego w ramach Osi *Priorytetowej IX Włączenie społeczne, Działania 9.1 Aktywna Integracja, Poddziałanie 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym* pod tytułem: „Drugiemu Człowiekowi”.

Projekt realizowany jest we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Raciborzu (Lider) oraz innymi gminami powiatu (Partnerzy) w ramach zawartej umowy partnerskiej z dnia 17.12.2015 r. Reprezentantem Starostwa Powiatowego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Raciborzu a Miasta Racibórz – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Głównym celem projektu jest kompleksowe wsparcie osób doświadczających wykluczenia społecznego poprzez podniesienie ich kompetencji społecznych, kwalifikacji zawodowych, zdolności do zatrudnienia oraz pomoc w zapewnieniu równych szans w dostępie do rynku pracy. Do osiągnięcia celu głównego projektu zostaną wykorzystane usługi aktywnej integracji: społeczne, zawodowe, edukacyjne oraz zdrowotne.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Środki finansowe zostały przyznane w formie dotacji na podstawie umowy z dnia 31.12.2015 r. zawartej pomiędzy Województwem Śląskim (pełniącym rolę „Instytucji Pośredniczącej”) a Powiatem Raciborskim (zwanym „Beneficjentem”). Umowa zawarta jest na okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2017 r.

Warunkiem udziału w projekcie było wniesienie wkładu własnego w wysokości **106 084,35 zł**. Całkowita wartość projektu na lata 2016 - 2017 wynosi **707 229,00 zł**.

Na realizację projektu w 2016 r. *zaplanowano* łączną kwotę **467 838,00 zł** (w tym wkład własny w wysokości **70 176,00 zł**). *Wydatkowano* kwotę **216 540,13 zł** (w tym wkład własny w wysokości **36 540,50 zł**).

Podczas rekrutacji wytypowano 54 osoby: 29 kobiet i 25 mężczyzn w tym także osoby niepełnosprawne. Na koniec 2016 r. uczestniczyły w projekcie 44 osoby: 27 kobiet i 17 mężczyzn, z czego 5 osób już pracuje. Natomiast osoby, które zrezygnowały z projektu podjęły pracę i utrzymują ją do nadal (3 osoby).

Uczestnicy do tej pory mieli możliwość skorzystania z niżej wymienionych form pomocy:

- 1) spotkanie integracyjne - piknik rodzinny;
- 2) wsparcie psychologiczne;
- 3) doradztwo zawodowe;
- 4) praca socjalna;
- 5) wsparcie asystenta rodziny.

Z myślą o uczestnikach projektu utworzono także punkt konsultacyjny, który mieści się na ul. Londzina 46/9 w Raciborzu. W ramach punktu konsultacyjnego można korzystać z różnego wsparcia jak np.: rozmowy z pracownikami projektu, korzystania z sali komputerowej z dostępem do Internetu, porad w zakresie poszukiwania pracy lub jest możliwość spotkania i porozmawiania uczestniczek/uczestników między sobą (integracja społeczna). Do punktu zainteresowani mogą przychodzić wraz z dziećmi, dla których to przygotowano kącik zabaw. By stworzyć uczestnikom możliwie dogodny dostęp do skorzystania z punktu, jest on czynny codziennie w godzinach pracy Ośrodka oraz we wtorki i środy w godzinach popołudniowych.

9.2. Program „Uwaga! Janko Muzykant”

W okresie od 4.10.16 r. do 29.11.16 r. zrealizowano program własny (autorstwa Dyrektora OPS) „Uwaga! Janko Muzykant!”. Program był skierowany do rodzin z małymi dziećmi, a jego celem było rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców oraz zapobieganie niepowodzeniom szkolnym dzieci.

W ramach Programu zorganizowano „Szkolę dla Rodziców” prowadzoną przez pracowników OPS metodą warsztatową. Warsztaty obejmowały cykl dziesięciu dwugodzinnych spotkań w odstępach tygodniowych poświęconym tematom: jak określać dziecku granice?, jak pomóc dziecku radzić sobie z uczuciami?, jak zachęcać dziecko do współpracy?, czy powinno się karać dzieci?, jak zachęcić dziecko do samodzielności?, jak uwolnić dziecko od narzuconych mu ról i mądrze chwalić dzieci?

W trakcie warsztatów dla rodziców równolegle odbywały się zajęcia dla dzieci z udziałem psychologa. W czasie trwania „Szkoly dla Rodziców” frekwencja była stała i regularnie na spotkania uczęszczało 10 rodziców oraz 21 dzieci. Na zakończenie zorganizowano wspólną zabawę integrującą rodzinę z upominkami. Zajęcia odbywały się w siedzibie Dziennego Domu Pomocy Społecznej „Iskierka” w godzinach popołudniowych. Program realizowany był przez 5 pracowników Ośrodka.

X. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Pracownicy Ośrodka w toku codziennych obowiązków podejmują na bieżąco współpracę z Policją, Strażą Miejską, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą / rodziną.

Ośrodek włącza się w różnego rodzaju inicjatywy prowadzone na terenie miasta Racibórz.

10.1. Spotkania, akcje

W ramach akcji „Wigilia dla samotnych” wytypowano 33 osoby samotne, w podeszłym wieku, które w dniu 23.12.2016 r. wzięły udział w spotkaniu wigilijnym zorganizowanym przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Racibórz.

Ponadto, w ramach projektu „Świąteczna Paczka”, działając we współpracy z Dyrekcją Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu zakwalifikowano oraz rozdysponowano pomoc dla czterech samotnych osób w podeszłym wieku.

10.2. Prace społecznie – użyteczne

W dniu 27 stycznia 2016 r. zostało podpisane Porozumienie nr 1/01/2016 pomiędzy Starostą Powiatu Raciborskiego i Prezydentem Miasta Racibórz w sprawie organizacji prac społecznie – użytecznych.

Program jest jedną z form przeciwdziałania całkowitemu wykluczeniu z rynku pracy, łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia, możliwości aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, a korzystających z pomocy społecznej. Świadczenia dla osób wykonujących prace społecznie – użyteczne wypłacane są ze środków Urzędu Miasta Racibórz oraz Funduszu Pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu.

Na podstawie złożonych przez zakłady pracy zapotrzebowań do prac społecznie – użytecznych przystąpiło 41 osób. Kandydaci musieli być zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku i korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie-użyteczne mogła przepracować do 10 godzin tygodniowo. Koszt jednej godziny pracy (na dzień 31.12.2016 r.) wynosił **8,10 zł.**

10.3. Darowizny na rzecz działalności Ośrodka

W 2016 r. Ośrodek otrzymał darowiznę z Zakładu Przemysłu Cukierniczego „Mieszko” z Raciborza w postaci artykułów spożywczych o wartości 763,00 zł. Słodycze te zostały przeznaczone na upominki andrzejkowe i mikołajkowe dla uczestników programu „Uwaga! Janko Muzykant” oraz podopiecznych DDPS i WTZ w Raciborzu.

10.4. Program Aktywizacja i Integracja

W dniu 1.06.2016 r. zostało zawarte porozumienie nr CAZ/RP-9402-41/MB/16 o współpracy przy realizacji Programu Aktywizacja i Integracja w ramach Projektu pn. „Klub Integracji Społecznej w Raciborzu” pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Raciborzu i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Raciborzu w celu zapewnienia współpracy i sprawnej wymiany informacji dotyczących bezrobotnych, zarejestrowanych w PUP, dla których urząd określił III profil pomocy, korzystających jednocześnie z pomocy społecznej, prowadzący do zapewnienia tym osobom najlepszych możliwości aktywizacji zawodowej i integracji społecznej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W realizacji programu uczestniczyło 8 osób korzystających z pomocy OPS.

XI. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ORAZ SZKOLENIA PRACOWNIKÓW

W 2016 r. jedna osoba ukończyła studia podyplomowe 2 - semestralne w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu, Wydział Ekonomiczno-Pedagogiczny w zakresie: zarządzanie zasobami ludzkimi. Jedna osoba kontynuuje studia licencjackie I stopnia w indywidualnym toku nauczania w PWSZ w Raciborzu na kierunku: pedagogika o specjalności pedagogika resocjalizacyjna.

W 2016 r. pracownicy Ośrodka korzystali z licznych szkoleń oraz brali udział w konferencjach, wizytach studyjnych i spotkaniach organizowanych m.in. przez ELLEX Z.U.H z Rybnika, Centrum Szkoleń TAXUS z Krakowa, ERUDIUM z Krakowa, Profilaktyka KIER z Krakowa, Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej, OTI z Krakowa, TOTAL EXPERT z Sosnowca, Fundację Kreatywnego Rozwoju ze Zgierza, Warszawską Grupę Doradców PR z Warszawy, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Otoczenia SPEKTRUM, Ośrodek Psychoedukacji HOMOSUM z Rybnika, Śląskie Forum na Rzecz Osób

Bezdomnych z Katowic, CRIS z Rybnika, DPS *Pod Dębem* z Dąbrowy Górniczej, ZETO z Katowic, OPS w Czerwionce-Leszczynach, ZUS w Rybniku, ŚUW z Katowic, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej z Katowic, Urząd Marszałkowski z Katowic, tj:

1. ***Dział Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych*** – 6 pracowników uczestniczyło w 7 szkoleniach z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego „500 plus”, pozyskiwania danych z systemów zewnętrznych w ramach obsługi aplikacji *Familia i FundAl*, dokumentacji elektronicznej w urzędzie oraz obsługi e PUAP.
2. ***Dział Realizacji Świadczeń i Administracji*** – 6 pracowników uczestniczyło w 13 szkoleniach z zakresu pomocy społecznej, prawa pracy, rozliczenia czasu pracy i urlopów wypoczynkowych, prawa zamówień publicznych, sporządzania rocznego sprawozdania z udzielonych zamówień publicznych, oceny ofert przetargowych, stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, dokumentacji elektronicznej w urzędzie oraz obsługi ePUAP, rozporządzenia eIDAS, a także z zakresu rewitalizacji oraz projektów unijnych.
3. ***Dział Finansowo-Księgowy*** – 4 pracowników uczestniczyło w 12 szkoleniach tj. z zakresu najnowszych zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, akcji wymiarowej w zakładach pracy, podatku dochodowego, funkcjonalności Platformy Usług Elektronicznych ZUS oraz zasad obsługi modułu e-Płatnik, rozliczania zasiłku macierzyńskiego oraz świadczenia rodzicielskiego, sprawozdawczości półrocznej JST, obsługi administracyjnej, finansowej i księgowej JST, ewidencji księgowej oraz sprawozdawczości programu „500 plus”, gospodarki finansowej oraz rachunkowości OPS a także z zakresu rewitalizacji oraz projektów unijnych.
4. ***Dział Pomocy Środowiskowej*** – 6 pracowników uczestniczyło w 5 szkoleniach z zakresu obszaru pomocy społecznej, pracy z osobami zaburzonymi psychicznie, substancji psychoaktywnych, rozdzielania pracy socjalnej od postępowania administracyjnego. Siedmiu pracowników wzięło udział w konferencjach dot. autyzmu, starości oraz wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Jedna osoba wzięła udział w spotkaniu informacyjnym dot. problemu bezdomności, pomocy osobom bezdomnym i wspierania osób pomagających.
5. ***Warsztat Terapii Zajęciowej*** - 3 pracowników uczestniczyło w międzynarodowej konferencji w Budapeszcie dot. udzielanego wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Kadra kierownicza Ośrodka uczestniczyła w bloku szkoleń wyjazdowych dot. tematyki przemocy psychicznej w domu i środowisku pracy, a także w szkoleniach organizowanych przez Prezydenta Miasta Racibórz i Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. W. Pańki w Katowicach nt.: efektywnego przywództwa, zarządzania wizerunkiem w kryzysie, kontroli zarządczej w JST. Szkolenia te będą kontynuowane w 2017 roku.

Ponadto Ośrodek zorganizował:

1. Superwizję pracy socjalnej dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny. Formuła superwizji miała charakter cyklicznych spotkań.
2. Szkolenia z zakresu interwencji kryzysowej, pomocy ofiarom przemocy, asertywnej komunikacji i pracy z trudnym klientem oraz warsztaty z reagowania w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa pracowników pomocy społecznej, w których brali udział pracownicy socjalni oraz asystenci rodzin.
3. Szkolenie dla asystentów rodzin dot. asystentury jako alternatywnej formy pomocy rodzinie oraz pracy asystenta z rodzinami o szczególnych potrzebach.

Organizacja praktyk zawodowych

Ośrodek podpisał umowy i porozumienia w ramach odbycia praktyk z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Nieślyszących i Słabosłyszących w Raciborzu, Wyższą Szkołą Bankową we Wrocławiu.

Umowy i porozumienia na odbycie praktyki szkolnej i studenckiej zostały podpisane na szeroki zakres zdobywania doświadczenia przez praktykantów między innymi w zakresie funkcjonowania naszej jednostki, w Dziale Świadczeń Rodzinnych i Dodatków Mieszkaniowych, a także w Warsztacie Terapii Zajęciowej.

Ogółem w 2016 r. praktykę odbyło 13 osób, w tym 5 osób zakończy praktykę w I półroczu 2017 r. Wszechstronne doświadczenie, poszerzenie kwalifikacji oraz zdobycie nowych umiejętności pozwoli praktykantom wykorzystać zdobytą wiedzę w zatrudnieniu na poszczególnych stanowiskach pracy. Pracownicy Ośrodka wnieśli dużo starań i zaangażowania w tym zakresie.

XII. PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek zatrudnia wysoko wyspecjalizowaną kadrę pracowników niosących pomoc mieszkańcom Miasta Racibórz. Poprzez udzielanie wsparcia emocjonalnego, okazywanie szacunku, zrozumienia i troski pomaga mieszkańcom Raciborza odzyskać wiarę we własne możliwości i nadzieję na wyjście z sytuacji kryzysowej.

W głównej mierze Ośrodek dba o to, aby:

- 1) raciborskie dzieci miały dostęp do obiadów w szkołach, wyżywienia w żłobku i przedszkolach oraz dostęp do podręczników, pomocy naukowych i wakacyjnego wypoczynku;
- 2) potrzeby seniorów były zabezpieczone poprzez zapewniony pobyt w placówkach całodobowej opieki, w tym w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych, pielęgnacyjnych, hospicjach (dostosowanych do potrzeb i stanu klinicznego mieszkańca), a także w Dziennym Domu Pomocy Społecznej, w ośrodkach wsparcia, w tym w mieszkaniach chronionych;
- 3) osoby niepełnosprawne i osoby chore psychicznie nie były marginalizowane przez społeczeństwo, ale aktywnie uczestniczyły w życiu miasta;
- 4) usługi opiekuńcze realizowane w środowisku dla mieszkańców naszego miasta były dostosowane do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i przedłużyły im funkcjonowanie w środowisku lokalnym;
- 5) osoby ubogie i nieubezpieczone miały zapewniony dostęp do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia oraz zapewnione leki ratujące im życie;
- 6) osoby lub rodziny miały zapewnione schronienie, posiłek i niezbędne ubranie, jeżeli są ich pozbawione;
- 7) poprzez szybkie reagowanie w kryzysie ekonomicznym rodziny, zapobiec bezdomności;
- 8) szkolenia i kursy zawodowe skierowane do osób długotrwale bezrobotnych przyczyniły się do podwyższenia dotychczasowych lub zmiany już posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia nowej wiedzy i umiejętności praktycznych;
- 9) wspierać rodziny w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie opieki i wychowywania dzieci.

WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1. Wykonanie budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej w 2016 r. (w PLN)	5
Tabela nr 2. Zadania własne w 2016 r.....	8
Tabela nr 3. Zadania własne dotowane w 2016 r.	9
Tabela nr 4. Zadania zlecone w 2016 r.	10
Tabela nr 5. Decyzje odmowne w 2016 r.....	11
Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt w DPS na dzień 31 grudnia 2016 r.....	14
Tabela nr 7. Świadczeniobiorcy i wydatki na świadczenia rodzinne	21